

LETECKÉ TANKERY PRO NATO

Letadla pro doplňování paliva za letu poprvé i pro ČR

- » Letoun A 330 MRTT je schopný jak doplňování paliva za letu, tak přepravy osob a nákladu
- » Letadla budou ve vlastnictví NATO, jejich využití je ovšem plně v kompetenci účastníků programu MRTT-C
- » Společná letka bude obsluhovat 8 letadel, která budou působit z letišť v Kolíně nad Rýnem a Eindhovenu
- » Armáda ČR získá schopnost doplňování paliva za letu a navýší své letecké přepravní kapacity



Doplňování paliva za letu je jednou z klíčových schopností vzdušných sil, díky níž mohou letadla plnit náročnější úkoly ve větší vzdálenosti a po delší dobu. Tuto schopnost v adekvátním rozsahu postrádají hlavně evropské členové Severoatlantické aliance, což se v minulosti už několikrát projeвило, například při zapojení aliančních letounů do misí nad Kosovem (1999) a Libyí (2011).

Historie projektu

Na základě zkušeností z uvedených operací se jako první rozhodlo pořídit nová tankovací letadla v roce 2016 Nizozemsko ve spolupráci s Lucemburskem, a to na základě iniciativy Evropské unie. K těmto dvěma zemím se postupně připojily Německo a Norsko (2017), Belgie (2018) a konečně Česká republika (2019), aby společně objednaly osm letadel Airbus A330 MRTT (Multi Role Tanker Transport), s tím, že opce na další tři letadla umožňuje, aby se do programu zapojili i další spojenci. Kromě zmíněných států se na projektu podílí také evropská Organizace pro spolupráci ve vyzbrojování (OCCAR), alianční Agentura pro vyzbrojování a podporu (NSPA), jež zajišťují akvizici letadel, a Evropská obranná agentura – EDA, která byla iniciátorem celého projektu. První z letadel by mělo být dodáno na jaře 2020, osmý letoun by měly země převzít v roce 2023.

Nové schopnosti

Primární úlohou Airbusu A330 MRTT je doplňování paliva za letu. Díky tomu, že je stroj vybaven jak hadicovým, tak ráhňovým tankovacím systémem, může poskytovat palivo jednak evropským letadlům jako Typhoon a JAS-39 Gripen, ale i americkým stíhacím letounům F-16 a F-35 či dokonce letounům včasného varování E-3 Sentry (AWACS). Airbus uveze až 50 tun paliva, což je 25x více než se vejde do stíhacího letounu JAS-39 Gripen (bez přídatných nádrží). Zde ovšem jeho možnosti nekončí. Díky svému rozměrnému trupu může rovněž sloužit k přepravě pasažérů, kterých uveze až 300, nákladu, kterého může převézt až 45 tun, nebo také k převozu těžce raněných či nemocných (MEDEVAC). Jeho dolet s padesáti cestujícími, dvanácti tunami nákladu a čtyřmi podporovanými stíhacími stroji je přitom až 5 200 kilometrů, což přibližně odpovídá vzdálenosti mezi Kolínem nad Rýnem a Kábulem.

Další evropské kapacity

V současné době (2020) jsou schopnosti vybraných zemí EU poskytovat tankování za letu koordinovány **Evropským velitelstvím pro vzdušnou přepravu** (European Air Transport Command – EATC). To je mezivládní platformou formálně stojící mimo struktury NATO i EU, s nimiž ale úzce spolupracuje. Do společného programu EATC jsou zapojena letadla pěti zemí. Jsou jimi: Francie se třemi C-160NG, které plánuje nahradit novými letouny KC-130J; Německo se dvěma letouny A310 MRTT a jedním A400M; Itálie se čtyřmi KC-767 a třemi KC-130J, Nizozemsko se dvěma KDC-10, které ovšem budou brzy vyřazeny, a Španělsko s pěti KC-130H. Další tankovací letouny, které nejsou součástí programu, pak slouží v letectvech Francie, Německa a Švédska.

Vlastní flotilu vzdušných tankerů má také Velká Británie.

Multinational MRTT Fleet: jak bude fungovat

Mezinárodní jednotka, která bude tato letadla provozovat, je označována jako MMF (Multinational MRTT Fleet). Flotila bude působit na letištích v nizozemském Eindhovenu (pět letadel) a německém Kolíně nad Rýnem (tři letadla). Toto rozdělení umožní jejich připravenost i v případě, že by bylo jedno z letišť mimo provoz. Letadla budou formálně vlastněna Severoatlantickou aliancí a provozována prostřednictvím její agentury NSPA. Nebudou však součástí žádného z národních letectev, ani společného letectva NATO (jako například letouny AWACS). O jejich využití bude rozhodovat rada složená ze zástupců zúčastněných států, jejímž prostřednictvím budou členové programu jednotku řídit. Jednotlivé země se podle výše svého podílu v projektu budou dělit o dostupné letové hodiny a také o náklady s provozem spojené. Tyto letové hodiny pak mohou státy využít jak pro vlastní a alianční operace, tak i například v rámci misí OSN, či je poskytnout třetím zemím.

Česko bude mít poprvé k dispozici tankovací letadlo

Program nejen že navýší počet letadel, která umožní evropským zemím provádět letecké operace na větší vzdálenost, ale zároveň usnadní menším zemím, které nemají vlastní tankery, plánování náviku doplňování paliva za letu, který je potřeba pravidelně opakovat. „Němci, Italové a Britové využívají své tankery naplno. Když se některý z nich náhodou uvolní pro použití jinými zeměmi, děláme vše pro to, abychom jeho služby získali. Přesto je pro nás udržení potřebných kvalifikací pro tankování za letu velmi obtížné,“ vysvětlil situaci podplukovník Pavel Pavlík, velitel pro operace 21. základny taktického letectva v Čáslavi.

Zapojením do projektu získá Česká republika také více přepravních kapacit. Navýší se množství nákladu a osob, které bude česká armáda schopna letecky přepravit.

Kolik to bude stát?

Česko zaplatí za účast v programu akviziční poplatek ve výši cca 594 mil. Kč a každoročně bude na provoz flotily přispívat asi 42,6 mil. Kč. Za tuto částku by měla k dispozici dostat přibližně 100 letových hodin ročně.

Dva tankovací systémy

V současnosti se používají dva systémy pro tankování za letu - ráhňový v podobě pevné trubky, který umožňuje rychlejší přečerpávání, a pak hadicový, jehož výhodou je možnost přečerpávání do více letounů zároveň. Tyto systémy nejsou kompatibilní a musí jim být přizpůsobeno ústrojí přijímacích letounů. Stroje A330 MRTT budou vybavena oběma systémy.



Bibliografie a zdroje k tématu:

- » Airbus (2020): A330 MRTT. Toulouse: Airbus. On-line: <https://www.airbus.com/defence/a330mrttp.html>
- » Ministerstvo obrany ČR (2019): Česká republika se připojuje k Mnohonárodní flotile víceúčelových tankovacích a transportních letadel, Ministerstvo obrany a Armáda České republiky. Praha: Ministerstvo obrany ČR. On-line: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ceska-republika-se-pripojuje-k-mnohonarodni-flotile-viceucelovych-tankovacich-a-transportnich-letadel-216523/>
- » NATO Support and Procurement Agency (2018): The Multi Role Tanker Transport (MRTT) project is now “flying”. Brusel: NSPA. On-line: <https://www.nspa.nato.int/en/news/news-20181211-2.htm>
- » Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement (2018): MMF (Multinational MRTT Fleet) Acquisition. Bonn: OCCAR. On-line: <https://www.occar.int/programmes/mmf>
- » North Atlantic Treaty Organization (2020): Multinational capability cooperation. Brusel: NATO. On-line: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_163289.htm
- » North Atlantic Treaty Organization (2019): Multi Role Tanker Transport Capability (MRTT-C). Brusel: NATO. On-line: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_10/20191022_1910-factsheet-mrts.pdf
- » European Security & Defence (2019): NATO Air-to-Air Refuelling. Bonn: European Security & Defence. On-line: <https://euro-sd.com/2019/12/articles/15526/nato-air-to-air-refuelling/>
- » Natoaktual.cz (2019): Česko se připojilo k zemím, které společně pořídí létající tanker. Praha: Informační centrum o NATO. On-line: https://www.natoaktual.cz/tanker-nato-cesko-doplnovani-pilot-aliance-f2r-na-zpravy.aspx?c=A191031_153625_na_zpravy_m00

Pokud budete mít zájem o další informace k tomuto tématu, neváhejte se obrátit na:
Informační centrum o NATO
Jungmannova 17, 110 00 Praha 1
info@natoaktual.cz